

Výzkumný ústav
lesního hospodářství
a myslivosti, v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Navržené metody hospodaření ve smrkových porostech reagují na změnu klimatu

Strnady – 16. března 2017 – Adaptace na změnu klimatu je v současnosti velmi aktuálním tématem a přirozeně se nevyhýbá ani lesnímu hospodářství, které na měnící se podmínky životního prostředí musí účinně reagovat. Proto vědečtí pracovníci z České zemědělské univerzity v Praze, Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. a Vojenských lesů a statků, s. p. zpracovali metodické postupy, které se věnují adaptaci smrkových porostů na změnu klimatu s cílem snížení škod a podpory produkční funkce.

Smyslem jejich práce je přiblížit postupy hospodaření ve smrkových porostech České republiky, které podpoří schopnost těchto porostů poskytovat požadované ekosystémové funkce v podmínkách změny klimatu s důrazem na produkci lesa. S ohledem na vysokou zranitelnost smrkových porostů biotickými i abiotickými činiteli se většina navrhovaných opatření týká snížení těchto škod různými úpravami hospodaření, které zahrnují i snížení zastoupení smrku a náhradu jinými, odolnějšími dřevinami.

Navzdory relativně vysoké míře poškozování smrkových porostů a značnému podílu nahodilých těžeb představuje smrkové dřevo klíčovou komoditu lesního hospodářství České republiky. Smrk je vystaven působení široké škály škodlivých činitelů. Z těch abiotických způsobuje největší škody vítr, sníh a námraza. Z biotických je nejvýznamnějším podkorní hmyz. Zejména ve 3.–5. lesním vegetačním stupni jsou smrkové lesy často poškozovány suchem, přičemž tento typ poškozování může se změnou klimatu narůstat. Podle

Přirozené zmlazení v okraji smrkového porostu, lesy kolem Malého Blaníku, foto Jan Řezáč

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

předpokladů objem nahodilých těžeb v období následujících 50 let v České republice bude v průměru představovat **přibližně 6,3 miliónu metrů krychlových ročně**. **Mění se podmínky prostředí představují pro lesního hospodáře výzvu přizpůsobit lesy a hospodaření v nich nové situaci využíváním aktuálních poznatků a přístupů k pěstování, hospodářské úpravě a ochraně lesa.**

„K opatřením přistupujeme jako k preventivním, čili zaměřeným na posílení přirozených adaptačních mechanismů stávajících relativně zdravých porostů tak, aby byly nepříznivé vlivy změny klimatu omezeny a naopak, příznivých vlivů bylo využito. Primárním cílem navrhovaných opatření proto není stabilizace akutního rozpadu smrkových porostů, se kterým se setkáváme v některých regionech. Protože míra povědomí odborné a laické veřejnosti ohledně rizik souvisejících se změnou klimatu, potřeby adaptace lesů a možných přínosů je obecně na nízké úrovni, předchází praktické části metodiky obecný rozbor principů jednotlivých adaptačních opatření, který má napomoci lepšímu pochopení navrhovaných opatření a jejich využívání v praxi,“ vysvětlují autoři.

V důsledku změny klimatu dochází ke změně produkce dřevin, zejména ve smyslu posunu jejich produkčního optima do vyšších nadmořských výšek. Tento vývoj je v souvislosti s adaptací lesa na změnu klimatu zapotřebí zohlednit a na snížení produkce jedné dřeviny reagovat zaváděním náhradních dřevin, jejichž produkce může v daných podmínkách působit kompenzačně.

Jedním z opatření, které metodika popisuje, je **úprava dřevinné skladby**. V podmínkách České republiky se toto opatření zaměřuje především na snižování výměry zranitelných smrkových porostů v nižších vegetačních stupních (zejména ve 3. a 4. LVS), zvyšování zastoupení dřevin tolerantních ke stresu suchem v nižších a středních polohách a zlepšení přirozených adaptačních schopností lesa zvýšením druhové diversity.

Rozvolněný smrkový porost s podsazenou jedlí, lesy kolem Malého Blaníku, foto Jan Řezáč

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Dalším opatřením je **adaptace lesních ekosystémů pomocí pěstebních opatření**. Umělá obnova je důležitým nástrojem pro změnu dřevinné skladby. Vhodné výchovné zásahy mají při adaptaci význam z hlediska podpory produkce, zlepšování vodní bilance a koloběhu živin v porostech, čímž je možné vylepšit celkovou vitalitu porostů a jejich přežívání v nepříznivých podmínkách.

Navrhovaná opatření nepředstavují návod pěstování porostů od jejich založení po obmýtlí, ale doporučují, jak v současnosti přistupovat k porostům v různých věkových fázích.

V návrhu druhové skladby jsou významně zastoupeny dřeviny s dobrou kvantitou a kvalitou produkce (modřín, douglaska, jedle obrovská, třešeň, dub atd.). Smrk (pokud se bude jednat o vhodný chlumní ekotyp) může dále plnit produkční funkci, nejlépe však ve směsích s výše jmenovanými dřevinami.

Tvůrci nových metod se opírali o výsledky řešení projektu NAZV QJ1220316 a množství domácích a zahraničních studií a dokumentů. V České republice jedním z materiálů, jenž se věnuje tomuto tématu, je i dokument „Strategie pro přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR“ (MŽP 2015), který zahrnuje i část věnovanou lesnímu hospodářství.

O tom, že toto téma nabývá stále více na významu, svědčí také Národní akční plán adaptace na změnu klimatu, který schválila vláda ČR v lednu letošního roku.

Certifikovaná metodika je ke stažení zde: http://www.vulhm.cz/sites/files/Informatika/Metodiky/LP_15_2016.pdf

Autoři metodických postupů pro praxi: Doc. RNDr. Tomáš Hlásny, Ph.D., Prof. Ing. Róbert Marušák, Ph.D., Ing. Jiří Novák, Ph.D., kontakt: e-mail: novak@vulhmop.cz

Rozvolněný smrkový porost s podsazeným bukem, lesy kolem Malého Blaníku, foto Jan Řezáč